

บทที่ 7

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการนำเสนอสรุปผลและข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยเรื่อง จำป๊ะ: วัฒนธรรมการกินน้ำแข็งไสของคนไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) ศึกษาความเป็นมาและความเชื่อมโยงระหว่างจำป๊ะที่เป็นของกินกับจำป๊ะที่เป็นการแสดง และ 2) ศึกษาภูมิหลังกระบวนการ และวัฒนธรรมการกินน้ำแข็งไสของคนไทยในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย โดยมีคำถามการวิจัย 3 ข้อคือ 1) คำว่าจำป๊ะมีที่มาอย่างไร 2) ทำไมจึงนำน้ำแข็งไสว่าจำป๊ะ 3) วัฒนธรรมการกินจำป๊ะของคนไทยเป็นอย่างไร ดำเนินการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะๆ ระหว่างเดือนเมษายน 2555 ถึงเดือนมีนาคม 2556

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริโภคจำป๊ะ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 32 คน เป็นหญิง 20 คน ชาย 12 คน ผู้มีอายุน้อยที่สุด 33 ปี อายุมากที่สุด 88 ปี อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 58.7 ปี

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริโภคจำป๊ะ สามารถให้ข้อมูลซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 6 ภูมิภาค รวม 16 จังหวัด และเมื่อรวมกับแหล่งที่มาของข้อมูลซึ่งมีการกล่าวถึงในการทบทวนวรรณกรรม จะครอบคลุมพื้นที่อีก 11 จังหวัด รวมจำนวนทั้งสิ้น 27 จังหวัด ประกอบด้วย ภาคเหนือ ได้แก่ พะเยา เชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย แพร่ ภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม นครสวรรค์ สมุทรปราการ อ่างทอง สุพรรณบุรี อยุธยา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี สุรินทร์ เลย ภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ภาคตะวันตก ได้แก่ เพชรบุรี ราชบุรี และภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ตรัง และระนอง

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้จำหน่ายจำป๊ะ/น้ำแข็งไส มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 12 คน เป็นหญิง 6 คน ชาย 6 คน ผู้มีอายุน้อยที่สุด 32 ปี อายุมากที่สุด 78 ปี

4. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้จำหน่ายจำป๊ะ/น้ำแข็งไส ดำเนินกิจการครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 6 ภาค จำนวนรวม 14 จังหวัด โดยภาคเหนือ ได้แก่ ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ ภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม อ่างทอง สุพรรณบุรี และอยุธยา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา มหาสารคาม ภาคตะวันออก ได้แก่ จันทบุรี ภาคตะวันตก ได้แก่ เพชรบุรี และภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต

ข้อสรุปเกี่ยวกับจำป๊ะที่เป็นการแสดง

1. คำว่า “จำป๊ะ” ใช้เป็นภาษาพูดที่ใช้เรียกการแสดงที่ยั่วยุกุมารมณณ์ ปัจจุบันยังคงมีการใช้เมื่อกล่าวถึงการเดินโชว์ที่เข้าข้ายลามกอนาจาร

2. ผู้ริเริ่มการแสดงจำป๊ะเป็นใคร ไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่มีหลักฐานชัดเจนว่าผู้จัดการแสดง ระบุว่าไปจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักคือ นายหรั่ง เรื่องนาม มีชื่อจริงนามสกุลจริงว่า บุญศรี สอนซุ่มเสียง ใช้ชื่อคณะว่า ระบำมหาเสน่ห์ เปิดการแสดงมาตั้งแต่ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2482

3. การแสดงจำป๊ะ เริ่มจากการแสดงระบำเปลื้องผ้าที่จัดขึ้นในโรงน้ำชาต่างๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากบริเวณถนนเยาวราชของกรุงเทพฯ ดำเนินกิจการโดยคนจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทยสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง โดยนำเอารูปแบบโรงน้ำชาเช่นเดียวกับที่จัดอยู่ในประเทศจีนมาใช้ แต่ยังไม่ได้เรียกว่าระบำจำป๊ะ

4. การแสดงจำป๊ะที่ใช้คำเรียกว่า “ระบำจำป๊ะ” เกิดขึ้นในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. 2488 โดยผู้จัดเหล่านี้เป็นคณะเล็กๆ ที่แสดงระบำอย่างของนายหรั่ง เรื่องนาม แต่ดำเนินกิจการแบบคณะแสดงเร่ออกไปจัดตามงานวัดและงานเทศกาลทั่วไป และแสดงไปก็ว่าของนายหรั่ง เพราะเจ้าของคณะใช้ผู้แสดงที่เป็นหญิงอาชีพพิเศษ ไม่ต้องแสดงแบบปิดป้อง จึงใช้ชื่อเรียกการแสดงของตนว่า “ระบำจำป๊ะ” ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 70 ปีที่แล้ว

5. สถานที่จัดแสดงจำป๊ะ ก่อนทางการจะห้ามจัดในที่สาธารณะ ได้แก่ โรงน้ำชา (อาทิ ฮั่วลัก ได้แป๊ะ/ไตแป๊ะ) โรง/วิก/เวทีในอาคาร (อาทิ อาคาร 9 ชั้นที่เยาวราช ศาลาเฉลิมกรุง ศาลาเฉลิมไทย) โรง/วิก/เวทีในตลาด (อาทิ ตลาดบำเพ็ญบุญ) งานวัด (อาทิ งานภูเขาทองวัดสระเกศ งานวัดเบญจมบพิตร งานวัดพระสมุทรเจดีย์ งานวัดพระมหาธาตุฯ งานวัดหลวงพ่อโสธร งานวัดพระธาตุพนม) งานเทศกาลต่างๆ (อาทิ งานฉลองรัฐธรรมนูญ งานประจำปีของจังหวัด)

6. รูปแบบการเต้น เป็นการเต้นตามจังหวะเพลงด้วยท่วงทำนองยวนยามารมย์ อาทิ สายสะโพก สายหน้าอก โดยผู้หญิงที่เต้นมีการเปิดหรือเปลื้องเสื้อผ้าให้ผู้ชมได้เห็นหน้าอก หรือเห็นทั้งหน้าอกและอวัยวะเพศ แต่อวัยวะเพศนั้นมักจะมีการปกปิดด้วยแป้ง ดินสอพอง หรือดอกไม้ การเต้นมีทั้งแบบที่ใช้ผู้แสดงครั้งละคนเดียวหรือแบบหลายคน หากเป็นการเต้นที่ผู้แสดงมีการนำอวัยวะเพศมากระทบหรือชนกัน เรียกว่า ยุทธหัตถ์หรือชนข้าง

7. ดนตรีที่ใช้ในการแสดงจำป๊ะ เป็นเครื่องดนตรีประกอบด้วย แตรทรมเปต แตรทรมโบน ปีคลาริเน็ต กลองใหญ่ และฉาบ

8. การแต่งกายของผู้แสดงจำป๊ะ ก่อนทำการเปลื้องออก ได้แก่ ชุดเปิดไหล่ เปิดหน้าท้องและเปิดเนื้อเข้านิดหน่อย ชุดกระโปรงบาน ชุดราตรียาว ชุดแบบเสื้อคลุมอาบน้ำ ชุดกระโจมอก ชุดกิโมโน ชุดเสื้อยกทรงกับกางเกงใน ชุดกางเกงขาสั้น

9. การแสดงที่เรียกว่า “ระบำจำป๊ะ” “เต้นจำป๊ะ” มีชื่อเรียกอย่างอื่น อาทิ เมียง สามอย่าง บาท ฟลอริโซว์ อะโกโก้ โคโยตี้

10. ค่าผ่านประตูเพื่อชมการแสดงจำป๊ะ ในสมัยก่อนที่ทางการจะห้ามจัด ได้แก่ 25 สตางค์ 1 บาท 3 บาท และ 5 บาท

ข้อสรุปเกี่ยวกับจำป๊ะที่เป็นของกิน

1. จำป๊ะเป็นชื่อของหวานประเภทน้ำแข็งไสชนิดหนึ่ง คิดขึ้นโดยคนจีนในจังหวัดเพชรบุรีคิดทำขึ้นจากของเหลือกินในตอนเช้า คือปาต่องโก๋ ซึ่งคนเพชรบุรีนิยมกินกับกาแฟเป็นมื้อเช้า นำไปทอดให้

กรอบ ใส่น้ำแข็งไสลงไป ใส่สีน้ำตาลสีแดง รับประทานไปพร้อมๆ กัน ต่อมาเริ่มมีขนมหวาน จึงราดหน้าด้วยนมข้นหวาน

2. การเรียกของหวานนี้ว่าจ้ำบ๊ะ ไม่มีผู้ใดทราบว่าใครเป็นคนแรกที่เรียก แต่เป็นชื่อที่เรียกตามชื่อของจ้ำบ๊ะที่เป็นการแสดง เนื่องจากลักษณะของน้ำแข็งไสที่พูนขึ้นมาเหมือนหน้าอกผู้หญิง มีการใส่นม (ส่ายนม) สีขาวข้างบน มีน้ำตาลสีแดงๆ รองรับอยู่ข้างล่าง สร้างจินตนาการถึงระบำจ้ำบ๊ะ

3. จ้ำบ๊ะที่เป็นแบบดั้งเดิมของเพชรบุรี มีต้นกำเนิดมาไม่น้อยกว่า 50 ปี ใช้ปาห้องโก่ทอดหรือขนมปังหัวกะโหลก ใส่สีน้ำตาลใส ใช้น้ำหวานเฉพาะสีแดง และราดหน้าด้วยนมข้นหวาน

4. คนในจังหวัดอื่นมีการประยุกต์ ใช้เป็นน้ำแข็งปั่น ใช้น้ำหวานอย่างอื่นที่ไม่ใช่สีน้ำตาลสีแดง รวมถึง ชา กาแฟ ฯลฯ และมีเครื่องประกอบอื่นๆ นอกเหนือจากขนมปัง เช่น ลูกชิด ผลไม้เชื่อม ฯลฯ โดยเรียกว่าจ้ำบ๊ะด้วยเช่นกัน

5. เครื่องดื่มที่มีการเรียกชื่อว่า จ้ำบ๊ะ หรือ จัมบ๊ะ คือโอเลี้ยงใส่น้ำหวานสีแดง

6. คนในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทยมีการกินน้ำแข็งไสที่มีลักษณะเช่นเดียวกับจ้ำบ๊ะแบบดั้งเดิม แต่เรียกว่าน้ำแข็งไส และเรียกอย่างอื่น เช่น ขนมปังน้ำแดง น้ำแดงราดขนมปัง ขนมปังเย็น น้ำแข็งกรัทราดน้ำแดง น้ำแข็งปั่น น้ำแข็งก๊อก น้ำแข็งตุ๋น น้ำแข็งซุน รวมทั้ง มีการใช้คำจ้ำบ๊ะประกอบชื่อเครื่องดื่มที่มีการผสมน้ำหวานสีแดง

7. ราคาขายน้ำแข็งไส เริ่มมาตั้งแต่ 1 สตางค์ ไปจนสูงถึง 20-30-40-45 บาทในปัจจุบัน (2555)

การตอบคำถามการวิจัยข้อ 1: คำว่าจ้ำบ๊ะมีที่มาจากอย่างไร

คำว่า “จ้ำบ๊ะ” มาจากภาษาจีนแต้จิ๋ว “จัมบะ” คือ “จัม” แปลว่าพินแรงๆ และ “บะ” แปลว่าเนื้อ โดย ป. อินทรปาลิตเป็นเป็นคนแรกที่นำคำ “จัมบะ” มาใช้ในภาษาไทย โดยสะกดคำตามการออกเสียงแบบไทยๆ ว่า “จ้ำบ๊ะ” เพื่อใช้เป็นคำกริยาวิเศษณ์ประกอบคำ “แทง” ในความหมายว่า ถนัดถนี่เต็มที่ ไม่มียั้ง และต่อมาได้นำมาใช้เป็นคำนามวิเศษณ์ประกอบคำ “ระบำ” ในความหมายว่า การแสดงระบำที่มีการเปลือยกายของผู้หญิงให้เห็นได้อย่างถนัดถนี่

การตอบคำถามการวิจัยข้อ 2: ทำไมจึงเรียกน้ำแข็งไสว่าจ้ำบ๊ะ

การเรียกน้ำแข็งไสว่า “จ้ำบ๊ะ” เนื่องมาจากรูปลักษณ์และวิธีการทำน้ำแข็งไสชนิดนี้ ก่อให้เกิดจินตนาการ ถึงระบำจ้ำบ๊ะ 3 ประการคือ 1) มีน้ำแข็งไสสีขาวที่พูนขึ้นคล้ายหน้าอกของนางระบำจ้ำบ๊ะ 2) มีการราดด้วยน้ำตาลสีแดงที่ให้สีสันดูคล้ายเครื่องแต่งกายของนางระบำจ้ำบ๊ะ และ 3) มีการโรยนมข้นหวานในลักษณะของการส่ายนมกระป๋องเหนือน้ำแข็งไส ซึ่งวิธีการเช่นนี้ในภาษาพูดจะเรียกว่าสั้นๆ ว่าการส่ายนม รวมทั้งการแผลงคำพูดอย่างล้อเลียนของผู้บริโภคเมื่อมีการใส่นมว่า “ส่ายนม” ซึ่งเป็นทำนองหนึ่งของนางระบำจ้ำบ๊ะ

การตอบคำถามการวิจัยข้อ 3: วัฒนธรรมการกินจ้ำบ๊ะของคนไทยเป็นอย่างไร

“จ้ำบ๊ะ” ที่เป็นชื่อของน้ำแข็งไสชนิดหนึ่ง มีต้นกำเนิดมาจากชาวจีนในจังหวัดเพชรบุรีคิดทำขึ้นจากของเหลือกินในตอนเช้า คือ ปาห้องโก่ ซึ่งคนเพชรบุรีนิยมกินกับกาแฟเป็นมื้อเช้า นำไปทอดให้กรอบ ใส่สีน้ำตาลลงไป ใส่สีน้ำตาลสีแดง กินในลักษณะเช่นเดียวกันกับการกินน้ำแข็งไสที่ใส่เครื่องประกอบอื่นๆ โดยไม่ได้เรียกว่า “จ้ำบ๊ะ” จนกระทั่งเมื่อมีการบริโภคนมข้นหวานอย่างแพร่หลาย จึงมี

การนำมาใช้เป็นเครื่องปรุงน้ำแข็งไส คือประมาณปี พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา ทำให้วิธีการสำนมนชั้น ครอบงวนน้ำแข็งไส ประกอบกับรูปลักษณ์สีสัน กระตุ้นจินตนาการของลูกค้าชายให้เกิดการเชื่อมโยง ไปถึงระบำจ้ำบ๊ะ เกิดการเรียกน้ำแข็งไสแบบนี้ว่า “จ้ำบ๊ะ” ขึ้น และเรียกกันแพร่หลายออกไป ทุกวันนี้ ชื่อดังกล่าวก็ยังเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ชาวเพชรบุรี จ้ำบ๊ะของชาวเพชรบุรีที่ถือว่าเป็นแบบดั้งเดิม (original) จะต้องมืองค์ประกอบเรียงตามลำดับดังนี้คือ 1) ชั้นฐาน: ปาท่องโก๋ทอด/ขนมปังหัวกะโหลก หั่นเป็นชิ้นพอคำ 2) ชั้นน้ำแข็ง: น้ำแข็งไสใสในปริมาณที่พูนสูงขึ้นมาให้รูปทรงคล้ายภูเขาหรือกะลา ครอบ 3) ชั้นน้ำเชื่อม: ใช้น้ำหวานสีแดง 4) ชั้นยอด: โรยนมข้นหวาน

ชาวเพชรบุรีนำจ้ำบ๊ะไปเผยแพร่ที่จังหวัดขอนแก่นประมาณปี พ.ศ. 2520 จนเป็นที่รู้จักและ ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากมาจนถึงปัจจุบัน และรู้จักแพร่หลายไปยังจังหวัดอื่นๆ ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จนคนรุ่นใหม่เข้าใจว่าชาวขอนแก่นเป็นผู้คิดขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้จะเรียกชื่อว่า “จ้ำบ๊ะ” แต่รูปลักษณ์มีการปรับเปลี่ยน โดยชั้นน้ำเชื่อมมีการใช้กาแฟเข้ามาแทนด้วย และได้รับความ นิยมจากผู้บริโภค

ในภูมิภาคต่างๆ มีการเรียกน้ำแข็งไสที่มีลักษณะเหมือนกันกับ “จ้ำบ๊ะ” ว่า ขนมปังเย็น ขนมปัง น้ำแดง โดยไม่เคยรู้ว่ามีการเรียกน้ำแข็งไสดังกล่าวว่า “จ้ำบ๊ะ” ขณะที่ในบางพื้นที่ มีการใช้ชื่อว่า “จ้ำ บ๊ะ” แต่ปรับเปลี่ยนวิธีการทำไปเป็นการปั่นน้ำแข็ง น้ำหวาน และ/หรือนมเข้าด้วยกัน แล้วราดลงบน ขนมปัง พร้อมกับมีเครื่องประกอบและเครื่องแต่งหน้าอย่างหลากหลายให้เลือก บางพื้นที่เรียกโถเลี้ยงใส่น้ำหวานสีแดงว่า “จ้ำบ๊ะ” นอกจากนั้น มีการสะกดคำนี้ว่า “จัมบ๊ะ” ด้วย ส่วนคำว่า “น้ำแข็งไส” ก็ ยังมีผู้เข้าใจที่มาของคำไม่ถูกต้องและสะกดเป็น ‘น้ำแข็งไส’

เครื่องไสน้ำแข็งที่มีการใช้งานให้เห็นอยู่ในพื้นที่ต่างๆ มี 3 แบบคือ 1) กบไสน้ำแข็ง ทำด้วยไม้ 2) เครื่องไสน้ำแข็งแบบมือหมุน ทำจากโลหะหล่อ ซึ่งสามารถติดมอเตอร์หมุนด้วยไฟฟ้าได้ 3) เครื่องไส น้ำแข็งแบบไฟฟ้า

แม้ว่าจ้ำบ๊ะแบบดั้งเดิมจะยังคงมีอยู่ แต่พฤติกรรมการกินจ้ำบ๊ะในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป “จ้ำ บ๊ะ” ในความเข้าใจของวัยรุ่นวัยหนุ่มสาว คือ ขนมปังเย็น ซึ่งราดด้วยน้ำแข็งผสมน้ำหวาน และ/หรือนม ที่นำมาปั่นรวมกันจนละเอียด แล้วตกแต่งด้วยหน้า (topping) ต่างๆ โดยสามารถเลือกเครื่อง ประกอบที่มีอยู่นานาชนิด ใส่ร่วมกับขนมปังได้ รวมทั้งเลือกน้ำหวานชนิดที่ต้องการได้อีกด้วย ทั้งนี้ เครื่องประกอบที่พบว่าเกือบทุกร้านจัดไว้บริการลูกค้าคือ ลูกชิด

โดยภาพรวม ความเข้าใจของคนไทยที่มีต่อจ้ำบ๊ะแตกต่างกันไปตามอายุ ประสบการณ์ และ สถานที่

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้เกิดขึ้นจากข้อสงสัยที่ผู้วิจัยมีต่อคำ “จ้ำบ๊ะ” ซึ่งมีการใช้ในความหมายที่ หลากหลาย ทั้งความหมายเชิงลบและเชิงบวก จึงอยากทำการศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยเริ่มต้นจาก การกำหนดหัวข้อไว้ที่จ้ำบ๊ะน้ำแข็งไส อย่างไรก็ตาม ได้พบข้อจำกัดหลายประการ เริ่มต้นจาก งบประมาณที่เสนอไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมพื้นที่ภาคสนามตามที่ตั้งใจจะดำเนินการในเชิงลึกได้อย่าง จริงจัง โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ มีหนังสืออนุมัติทุนให้ดำเนินงานวิจัยในระดับ “โครงการนำร่อง” จึง

ต้องปรับวิธีดำเนินการเท่าที่จะสามารถทำได้และใช้ข้อมูลออนไลน์ประกอบ เมื่อดำเนินการไปแล้วจึงทำให้ข้อมูลที่ได้ในบางประเด็นยังไม่ชัดเจนอย่างที่ตนเองต้องการ ดังนั้น หากได้รับการสนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงลึก หรือมีผู้สนใจต่อยอดการวิจัยนี้ต่อไป ขอเสนอแนะว่า

1. ควรเพิ่มการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ให้มากกว่านี้ เพื่อประกอบกับสิ่งที่ได้ข้อมูลมาจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำได้บางส่วน ไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบได้ทั้งหมด เพราะหลายเรื่อง ยิ่งขุดค้นก็ยิ่งต้องติดตาม ยิ่งติดตามก็ยิ่งผูกพันต่อเนื่องไปเรื่อยๆ จนบางเรื่องต้องทำข้อตกลงในเบื้องต้นไว้กับตนเองว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและเอกสารต่างๆ เท่าที่มีเวลาหาได้นั้น เพียงพอและล้วนเป็นเรื่องจริง เมื่อตรวจสอบแบบสามเส้าแล้วตรงกันก็ยอมรับได้ แม้จะรู้สึกลึกๆในใจว่าอยากค้นคว้าเพิ่ม แต่เวลาไม่อำนวย จึงสรุปเท่าที่มีข้อมูลในมือ ดังนั้น ข้อมูลที่สรุปได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยพร้อมที่จะให้ผู้อื่นมาศึกษาเทียบเคียงเพื่อยืนยันความถูกต้องหรือหักล้างสิ่งที่ผู้วิจัยให้คำตอบไปแล้ว

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความเป็นมาในเรื่องต่อไปนี้เป็น น้ำแข็ง นมข้นหวาน ปาท่องโก๋ ขนมปังหั่วกะโหลก ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของจำป๊ะ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำไปประกอบการอนุมาณและระบุบริบทต่างๆ เกี่ยวกับจำป๊ะได้ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น

3. สถานที่ที่ต้องให้ความสำคัญในการศึกษาเรื่องจำป๊ะแบบเจาะลึก คือจังหวัดเพชรบุรี ควรใช้เวลาและวางแผนการเก็บข้อมูลภาคสนามอย่างจริงจังและละเอียดถี่ถ้วน และหากต้องการศึกษาพัฒนาการของจำป๊ะ ควรให้ความสำคัญต่อจังหวัดขอนแก่น

4. ควรศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการกินน้ำแข็งใสของแต่ละภูมิภาค หรือศึกษาเฉพาะกรณีของแต่ละภูมิภาค โดยให้ความสำคัญต่อความเหมือนหรือความแตกต่างของเครื่องประกอบซึ่งเป็นที่นิยม

5. วัฒนธรรมการกินน้ำแข็งใสของชนชาติต่างๆ ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลาย เป็นอีกเรื่องที่น่าสนใจศึกษาเชิงเปรียบเทียบ โดยเฉพาะในแถบประเทศที่อากาศร้อน

6. การทำวิจัยเรื่องนี้ทำให้พบว่า ธุรกิจอาหารประเภทน้ำแข็งใส กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่คนหนุ่มสาวยุคปัจจุบัน และสินค้าประเภทนี้มีความหลากหลาย ซึ่งน่าศึกษาด้วยเช่นกัน

7. ประเด็นที่ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเพิ่มขึ้นคือ จำป๊ะที่เป็นการแสดง โดยศึกษาแยกออกไปเฉพาะเรื่อง เนื่องจากยังมีข้อสงสัยอีกมากในเรื่องดังกล่าว แม้ว่าการวิจัยครั้งนี้ จะมีการศึกษาไปบ้างแล้ว ก็ทำไปเพื่อให้ได้ข้อสรุปบางประเด็นที่เพียงพอสำหรับการนำข้อมูลไปเชื่อมโยงกับจำป๊ะที่เป็นน้ำแข็งใสเท่านั้น ซึ่งในขณะที่ค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวผู้วิจัยพบว่า การแสดงระบำในลักษณะนี้เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมานานมาก และสืบต่อเนื่องถึงปัจจุบันด้วยรูปแบบที่ต่างไป แต่ดูเหมือนยังเป็นเรื่องต้องห้าม ขาดเอกสารอ้างอิง ไม่มีการศึกษาเชิงวิชาการในเรื่องดังกล่าวเลย ควรเปิดใจกว้างด้วยการตั้งสมมติฐานว่าจำป๊ะเป็นนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดงอย่างหนึ่งของไทยด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ สำหรับผู้อ่านงานวิจัยหรือต้องการนำข้อมูลไปอ้างอิง ขอแจ้งให้ทราบว่า การคัดลอกข้อความออนไลน์มาใช้ในงานวิจัยนี้ มีการปรับแก้การสะกดคำที่ผิดให้ถูกต้อง รวมทั้งมีการแก้คำว่า น้ำแข็งใสให้เป็นน้ำแข็งใสในหลายกรณี แต่บางครั้งจะคงรูปเดิมไว้ หากเป็นคำที่ต้องการนำเสนอเพื่อชี้

ประเด็น ส่วนคำที่ใช้เป็นภาษาพูดหรือแสดงอารมณ์ด้วยการใช้อักษรซ้ำๆ จะคงไว้ตามต้นฉบับเดิม เพื่อให้ได้รรถรสตามที่คุณเขียนตั้งใจ รวมทั้ง มีการตัดข้อความบางตอนที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปโดยใช้เครื่องหมาย “...” แสดงไว้ ดังนั้น ควรตรวจสอบกับต้นฉบับตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม